

бағдарламасы

Ф СО ПМУ 7.18.2/06

Қазақстан Республикасының білім және ғылым Министрлігі
С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті
Әлеуметтану және саясаттану кафедрасы

ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ

Саяси мәдениет және идеология
пәні бойынша 5В050200 «Саясаттану» мамандығының студенттеріне арналған

Павлодар

парағы жұмыс
жұмысқа
жалпыға
білім беру
стандартына
сәйкес және типтік
бағдарлама негізінде
әзірленген

Ф СО ПМУ 7.18.1/06

БЕКІТЕМІН

ОЖ проректоры

Н.Ф.Пфейфер

«__» _____ 20__ж.

Құрастырушы:аға оқытушы Молдабаева С.К. _____

Әлеуметтану және саясаттану кафедрасы

ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ.

«Саяси мәдениет және идеология» пәні бойынша
5В050200 «Саясаттану» мамандығы студенттеріне арналған
оқу түрі жалпы орта білім негізіндегі күндізгі

Жұмыс бағдарламасы мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру мамандық стандартына сәйкес және типтік бағдарлама «Саяси мәдениет және идеология» негізінде әзірленген ҚР БЖҒМ РОӘК 3.08.306.-2006 бұйрығымен бекітілді және іске қосылды 22.06.06ж.

Кафедраның жиналысында ұсынылған, хаттама № __ «__»
_____ 20__ж.

Кафедра меңгерушісінің м.а. _____ А.А. Акишев

Тарих және құқық факультетінің әдістемелік кеңесі
жиналысында бекітілді
«__» _____ 20__ж. хаттама № __

ОӘК төрағасы _____ К.К. Батталов «__» _____ 20__ж.

КЕЛІСІЛГЕН

Факультет деканы _____ А.А. Ақышев «__» _____
20__ж.

ОӘБ БЕКІТІЛДІ
ОӘБ бастығы _____ Е.Н. Жұманқұлова «__» _____ 20__ж.

1 Пәннің мақсаты мен міндеттері, оқу процесінде алатын орны

1.1 Кіріспе

Саясат саяси мәдениет түсінігінің ең жақын түсінігі ретінде. Саясаттың әлеуметтік, субстанционалдық, және ғылыми құрылымдық интерпретациясы. Саяси мәдениет адамдар өмір әрекетінің саяси аймағындағы даму тәжірибесін игеруі ретінде, саясат ұйымдастырылу әдістері.

1.2 Пәннің мақсаты - концепция, саяси мәдениет және идеологияның құрылымын және функциясын, саяси әдебиет және идеологияға әсер ететін факторлармен альтернативтерді, қоғамдық көріністегі саяси мәдениет және идеологияның жүйеленген ғылыми ұсыныстарды студент бойында қалыптастыру, олардың элементтерін шығару, ішкі және сыртқы байланыстар мен қатынастарды, негізгі тенденцияларды және заңдылықтарды анықтау. Олардың қалыптасуы және әртүрлі саяси жүйелердегі арабайланысын қалыптастыру.

1.3 Пәннің міндеттері

- саяси мәдениеттің орынын анықтап және саяси жүйедегі рухани білімнің саяси идеологиясы, механизм ерекшеліктерінің арақатынасын ашу;
- әдістемелік негіздермен, ғылыми және оқу пәніндегі саяси мәдениет және идеологиялық құрылымы мен қызыметімен танысу;
- әртүрлі саяси ойлы негіздемені алатын саяси мәдениеттің моделінің анализі:
- Қазақстандағы идеологиялық жағдайлардың анализі, демократиялық саяси мәдениет туралы көріністердің қалыптасуы:

1.4 Студенттер пәнді оқудың нәтижесінде мыналарды білу керек

- саяси мәдениет және идеологияның негізгі санатын және модельдерін;
- негізгі дүниежүзілік идеологияларды;
- Қ.Р. саяси модернизациясының мәдени траекториясының негізін
- саяси әлеуметтенудің негізін

1.5 Студенттер пәнді оқудың нәтижесінде мыналарды істей алу керек

- алған білімді кәсібилік әрекетке жүзеге асыру;
- саяси өзгерістерге бейімделу;
- саяси мәдениет және идеологияның жағдайына анализ жасау;
- саяси мәдениеттің және идеологияның дамуы бойынша сұрақтарды өз жағы бойынша көрсету және негіздеу;

2 Пререквизиттер

- Қазақстан тарихы
- философия

- партиялар және партиялық жүйелер
- әлеуметтану
- саяси оқытудың тарихы
- қазіргі саяси үрдістер
- саяси билік

3 Пәннің мазмұны**3.1.1 Пәннің тақырыптық жоспары**

(оқу нысаны - күндізгі)

№	Тақырып атауы	Сағаттар саны		
		Дәріс	Тәж. сабақтар	СӨЖ
1	Саясат және мәдениет олардың бірлігінің негізі	2	1	6
2	Саяси мәдениет: мазмұны және сипаттамасы	2	1	6
3	Саяси мәдениеттің экономикалық және саяси әлеуметтік мәдени детерминанттары	2	1	6
4	Саясат сана, оның тұлғалық саяси мәдениетпен байланысы	2	1	6
5	Саяси мәдениеттің жүріс - тұрыс аспектісі: үлгілер мен таптаурындар	2	1	6
6	Институцияланған нормалар және саяси мәдениеттің дәстүрлері	2	1	6
7	Билік қатынастың механизмдерінде бейнеленген саяси идеология	2	1	6
8	Либерализм және жаңа либерализм	2	1	6
9	Консерватизм және жаңа консерватизм	2	1	6
10	Әлеумет-демократия	2	1	6
11	Саяси мәдениеттің негізгі модельдері	2	1	6
12	Саяси мәдениеттің ұлттық және аймақтық нұсқалары, олардың ерекшеліктері	2	1	8
13	Қазақ қоғамының реформаланған идеологиялық факторлары	2	1	8
14	Қ.Р.-дағы саяси мәдениет және қоғамның демократиялануы: мәселелер мен перспективалар	4	2	8
	Барлығы	30	15	90

3.1.2 Теориялық курстың мазмұны

Тақырып №1 Саясат және мәдениет, олардың бірлігінің негізі.

Саясат саяси мәдениет түсінігінің ең жақын түсінігі ретінде. Саясаттың әлеуметтік, субстанционалдық, және ғылыми құрылымдық интерпретациясы. Саяси мәдениет адамдар өмір әрекетінің саяси аймағындағы даму тәжірибесін игеруі ретінде, саясат ұйымдастырылу әдістері. Мәдениет заңдылықтардың жүйесінің және негіздемесінің қызметі ретінде. Саяси мәдениет - әртүрлілігі және адам мәдениет өркениетінің құрамдық бөлігі. Бірліктің құрылуы және саясат пен мәдениеттің арақатынастары, оның «саяси мәдениеттегі» түсінігінің көрінісі.

Тақырып №2. Саяси мәдениет: мазмұны және сипаттамасы. Саяси мәдениет саяси ғылымның кешендік түсінігінің бірі ретінде. Көзқарастардың әртүрлілігі, «саяси мәдениет» санатының тұжырымдамалары және анықтамасы. Объективті және субъективті көзқарастың сипаттамасы. Қоғамдық саяси мәдениет тұлғаның тұтастығы. Мәні, саяси мәдениеттің құрылымы мен құрамдас элементтері.

Саяси мәдениеттің өлшемдік дүниеге көзқарасы. Саяси-идеология саяси мәдениеттің ядросы және қатайтылған факторы. Менталитет және саяси мәдениет. Саяси мәдениеттің діни аспектісі. Саяси рәміздер. Саяси мәдениеттің қызметтері. Саяси мәдениеттің басқа да аймақтармен, әлем саясатымен қарым-қатынасы.

Тақырып №3 Саяси мәдениеттің экономикалық саяси және әлеуметтік мәдени детерминанттары

Саяси мәдениеттің қалыптасуындағы экономикалық факторлардың рөлі. Саяси мәдениет типінің және деңгейінің өндірістік және жекеменшік форма бөліністерінен, қоғамдағы бірқалыпты экономикасынан тәуелді болуы. Саяси тәжірибенің, дәстүрлердің, салттардың, саяси сананың, саяси жүріс-тұрыстың таптауырынның, саяси институттарының және саяси әлеуметтендірілудің саяси мәдениеттің қалыптасуына әсері.

Тақырып №4. Саяси сана, оның тұлғалық саяси мәдениетпен байланысы

Адам жанының көрінісіндегі саяси сана, саяси әрекет механизмдегі бейнесінің көрінісі, адам жүріс-тұрысын саяси қатынас саласына бағыттауы. Саяси сананың ең негізгі компоненттерінің деңгейі және құрылысы. Саяси сананың массалық феномені. Саяси фактор ретіндегі қоғамның пікірі белгіленген, формалардың саяси процеске әсері. Саяси және моральдық сана. Ұлттық өзіндік сана: мәні, қарама-қайшылықтар, саяси санамен байланысы. Саяси психологияның құрылышы және динамикасы. Саяси мәдениет және саяси сана. Демократияланған қоғамның шарты бойынша саяси сананың тенденциялары мен қарама-қайшылықтары.

Тақырып №5 Саяси мәдениеттің жүріс-тұрыс аспектісі: үлгілер мен таптаурындар

Саяси мәдениеттің жүріс-тұрыс аспектісі: үлгілер мен таптаурындар. Саяси мәдениет «екі бастаманың» органикалық бірлестігі ретінде: рухани, идеологиялық және іс-әрекеттік. Детерминация факторлары, саяси жүріс-тұрыстар, оның негізгі сипаты. Саяси жүріс-тұрыстағы рационалдық (білім, мақсаттар, бағдарламалар, мәліметтер және т.б.), және иррационалдық (соқыр сенімдер, құмарлық, өсектер, және т.б.) Саясат әрекетіндегі мақсаттар мен құралдардың қатынастары таптаурындық саяси жүріс-тұрыс түрлері мен үлгілері және саяси апатия: таптаурындары, себептер, саяси салдарлар. Саясаттағы массалық жүріс-тұрыстың арнайы бітістері. Саяси жүріс-тұрыстағы реттеу мәселелері.

Тақырып №6 Институцияланған нормалар және саяси мәдениеттің дәстүрлері

«Институцияланған нормалар» және «дәстүрлердің» анықтамаларының түсініктемелері. Нормалар мен дәстүрлердің құрылысы, өтпелі механизм. Дәстүрді жүргізу әдістері: өткізу процесі, қайталану процестері. Саяси аймақ жағындағы саяси дәстүрлердің мәні, саяси іс-әрекеттік формалар аймағындағы және саяси күрес аймағындағы ұйымдастыру аймағы, идеология аймағы. Саяси мәдениет демократиялық типіндегі дамуы, нормасы және құрылу дәстүрлері.

Тақырып №7. Билік қатынастың механизмдерінде бейнеленген саяси идеология.

Саяси идеология саяси сананың ең басты формасы ретінде, саяси мәдениеттің ядросы. Саяси идеология феноменінің күрделілігі, оның қоғам тарихындағы рөлі. Батыс және отандық зерттеушілердің саяси идеологиялық концепциясының түрлі анықталған жүрістері, жалпыланған концепциялары.

Саяси идеологияның қызметі. Танымдық және практикалық өлшемдегі саяси ғылым мен саяси идеология арасындағы арақатынас және арабайланысы. Саяси іс-әрекеттің саяси - идеологиялық доктринасы және саяси пікірлік бағдарламасы. Саяси идеология деңгейі. Қоғамдық қатынастық саяси идеологияның сипаттамасының мәні. Идеологиялық формалардың саяси түсініктері мен категориялары. Саяси мәдениеттегі саяси идеологияның ықтималды бағдары.

Тақырып №8. Либерализм және жаңа либерализм

Либерализм қоғамдық-саяси ойдың негізгі типі ретінде, түсініктің анықтамасы. Либералдық доктринаның экономикалық, әлеуметтік-саяси және теориялық қалыптасуы. Дж Локк, Т.Гобса, Ж.Ж.Руссо, Ш.Л.Монтескье, А.Смит, Т.Джефферсон, Дж.Мэдисон, және т.б. либерализм әдебиетшілерінің ойшылдары.

Екі тарихи либералдық тенденциялар: англосаксондық, континенттік еуропалық. XIX ғ-дағы ағылшын, француз, неміс классикалық либерализмі, оның жүйеленген ойлары мен принциптері. XIX ғ-дың басы XXғ-дың аяғындағы либерализм дағдарыстары. Жаңа либерализмнің құндылықтары мен қалыптасуының қайтабағалануы. Либералдық қоғамдық - саяси жүйе плюралистикалық демократия ретінде: негізгі принциптері. Либерализмнің қазіргі саяси идеологиялары, оның бағыттары: бірқалыпты, леворибералдық,

консерватиптік. Қазақстандағы либерализм, оның саяси және пікірлік эволюциялық сипаттамасы.

Тақырып №9. Консерватизм және жаңа консерватизм

Батыстың қоғамдық ойларының саяси-пікірлі ағымдағы консерватизм. Консерватизмнің сиқырлы ойлары. Консерватизмнің органицизмі. XIX-XXғ.ғ. консерватизмнің эволюциясы және оның қазіргі формалары. XX ғ-дың 80-90 ж.ж. Батыстағы жаңа консервативтік толқыныс. Жаңа консерватизмнің қазіргі әлемдегі саяси өмірге әсері.

Кертартпалықтық құрылуындағы қоғамдық-саяси экономикалық және рухани алғы шарттары. Саяси теориядағы консерватиптік дәстүрдің негізін қалаушы Э.Берк, Ж.де Местра, Л.деБональда, К.Леонтьев, Н.Данилевский, В.С.Соловьев, және т.б. консерватизмнің классикалық дәстүріне үлес қосушылар. Дүниетаным және «жаңа құқықтық» жаңа консерватизмнің саяси, әлеуметтік мәдени және діни аспектілері. Жаңа консерватизмнің және «жаңа құқықтың» ұқсастықтары мен айырмашылықтары. Плюралистикалық демократия, қазіргі консерватор трактатындағы әлеуметтік демократиялық кепілділіктер.

Тақырып №10 Әлеумет-демократия

Әлеуметтік интернационал партиясының әлеуметтік демократиялық теория практикасы, пікірлі-саяси ағым әлеуметтік саяси қозғалыс. Әлеуметтік-демократиялық әдебиеттер, генезисі және марксизммен байланысы. Э.Бернштейннің, К.Каутскийдің, Р.Гильфердингтің, Ф.Адлердің, О.Бауердің әлеумет-демократиялық идеологиялық бағдары.

Идеологияның және саясаттанудың негізгі эволюциялық кезеңдері, әлеуметтік базасы және ұйымдастырушылық құрылымы. Әлеумет - демократия көрінісіндегі әлеуметтік моделі. Демократиялық әлеуметтенудің концепциясының жалпы құндылықтары. Саяси, экономикалық және әлеумет демократияның жүзеге асырылу жолдары. XX ғасырдағы әлеумет-демократияның көрнекі адамдары: В.Брант, У.Пальме, Б.Крайский, Ф.Миттердан және т.б.

Тақырып №11. Саяси мәдениеттің негізгі модельдері

Саяси мәдениет типологиясының тәжірибесі. Батыс саясаттануындағы (Г.Алмонд, С.Верба) саяси мәдениеттің үш таза типі. У. Розенбаумның Д.Элазараның, У.Блюманың типологиясы. Саяси мәдениеттегі батыс және шығыс типінің мәдениеті. Қоғамдық саяси мәдениет пен саяси субкультура арасындағы арабайланысы. Әлемдегі саяси мәдениет типологиясының жетістіктері мен кемшіліктері. Саяси мәдениеттің либералды-демократиялық моделі. Негізгі факторлар мен кезеңдердің қалыптасуы және эволюциялар.

Либералды-демократиялық саяси мәдениеттің негізгі компоненттері. Саяси мәдениеттің тоторитарлық-авторитарлық моделі, оның сипаттамасы, қоғамдық өмірдегі бекітілген практикасы. Саяси мәдениеттің либералдық-демократиялық моделі.

Тақырып №12 Саяси мәдениеттің ұлттық және аймақтық нұсқалары, олардың мәні мен ерекшеліктері.

Белгілі ұлттық элемдік шындықтағы саяси мәдениет. Батыс ел мәдениетіндегі ұлттық, элеуметмәдениеттік, конфессионалдық, дәстүрлі-тарихи және т.б. ұлттық арнайы формалары. Африка, Латын Америка және Азия елдеріндегі соғыс-диктаторлық және авторитарлық режимнің шартындағы саяси мәдениет. Кеңестік саяси мәдениет: мәні және типологиялық негізі.

Тақырып №13 Қазақ қоғамының реформаланған идеологиялық факторлары.

Қазіргі таңдағы Қазақстан Республикасының рухани-идеологиялық процесі: мәні ерекшеліктері. Саяси құндылықтардың трансформациялы құрылыстары және халықтық бағдар. Партиялық-саяси жүйенің институциялануы, партияның идеологиялық платформасының тазартылуы, олардың азаматтық позицияға әсері және қазақстандықтардың негізгі бағдары. Қазақстан Республикасындағы болашақтық саяси идеологияның қалыптасуының қазақстан ғалымдарының түрлі көзқарастары. Қазақстан процесс шартындағы қоғамдық-пікірлік консолидациясы. Қоғамдық консолидацияның саяси-идеологиялық кешенінің талдамасы: базарлық экономика, демократия, ұлттық мемлекет, саяси қалып, ұлттық келісім, қазақстандық патриотизм. АҚШ, Канада, Ұлыбритания, Германия, Франция, Италия, Испания, Жапония, Қытайдағы саяси-мәдениет мәні формаларының ұлттық элеуметтік-мәдени, конфессионалдық, дәстүрлі-тарихи және т.б. ерекшеліктері. Ресей қоғамының саяси мәдениеті: дәстүрлері мен инновациялары.

Тақырып №14. Қ.Р-дағы саяси мәдениет және қоғамның демократиялануы: мәселелер мен перспективалар

Демократияланған қазақстандық элеуметтік-қоғамдағы саяси мәдениет негізінің рөлі. Саяси мәдениет парадигмаларының ауысуы. Қазақ қоғамындағы саяси-мәдени трансформациялардың факторлары мен шарттары. Өтпелі кезеңдегі Қазақстанның қоғамдық демократизациялық проблемасы және оның қазақстандықтардың саяси санасында бейнеленуі. Либералдық-демократиялық құндылықтарды қазақстан халықтарының қабылдауы. Қ.Р-дағы демократиялық саяси мәдениеттің қалыптасу проблемалары. Қ.Р-дағы тұлғалық саяси элеуметтенудің ерекшеліктері.

3.1.3 Дәріс мазмұны

Тақырып №1 Саясат және мәдениет, олардың бірлігінің негізі.

Саясат саяси мәдениет түсінігінің ең жақын түсінігі ретінде. Саясаттың табиғаты. Саясаттың әлеуметтік, субстанционалдық, және ғылыми құрылымдық интерпретациясы. Саяси мәдениет адамдар өмір әрекетінің саяси аймағындағы даму тәжірибесін игеруі ретінде, саясат ұйымдастырылу әдістері.

Тақырып №2. Саяси мәдениет: мазмұны және сипаттамасы.

Саяси мәдениет саяси ғылымның кешендік түсінігінің бірі ретінде. Көзқарастардың әртүрлілігі, «саяси мәдениет» санатының тұжырымдамалары және анықтамасы. Объективті және субъективті көзқарастың сипаттамасы. Қоғамдық саяси мәдениет тұлғаның тұтастығы. Мәні, саяси мәдениеттің құрылымы мен құрамдас элементтері.

Тақырып №3 Саяси мәдениеттің экономикалық саяси және әлеуметтік мәдени детерминанттары

Саяси мәдениеттің қалыптасуындағы экономикалық факторлардың рөлі. Саяси мәдениет типінің және деңгейінің өндірістік және жекеменшік форма бөліністерінен, қоғамдағы бірқалыпты экономикасынан тәуелді болуы. Саяси тәжірибенің, дәстүрлердің, салттардың, саяси сананың, саяси жүріс-тұрыстың таптауырынның, саяси институттарының және саяси әлеуметтендірудің саяси мәдениеттің қалыптасуына әсері.

Тақырып №4. Саяси сана, оның тұлғалық саяси мәдениетпен байланысы

Адам жанының көрінісіндегі саяси сана, саяси әрекет механизмдегі бейнесінің көрінісі, адам жүріс-тұрысын саяси қатынас саласына бағыттауы. Саяси сананың ең негізгі компоненттерінің деңгейі және құрылысы. Саяси сананың массалық феномені.

Тақырып №5 Саяси мәдениеттің жүріс-тұрыс аспектісі: үлгілер мен таптаурындар

Саяси мәдениет «екі бастаманың» органикалық бірлестігі ретінде: рухани, идеологиялық және іс-әрекеттік. Детерминация факторлары, саяси жүріс-тұрыстар, оның негізгі сипаты. Рационалдық саяси жүріс-тұрыстар.

Тақырып №6 Институцияланған нормалар және саяси мәдениеттің дәстүрлері

«Институцияланған нормалар» және «дәстүрлердің» түсініктемелерінің анықтамасы.. Нормалар мен дәстүрлердің құрылысы, өтпелі механизм. Дәстүрді жүргізу әдістері: өткізу процесі, қайталану процестері.

Тақырып №7. Билік қатынастың механизмдерінде бейнеленген саяси идеология.

1.Танымдық және практикалық өлшемдегі саяси ғылым мен саяси идеология арасындағы арақатынас және арабайланысы.

2.Саяси іс-әрекеттің саяси-идеологиялық доктринасы және саяси пікірлік бағдарламасы.

3.Идеологиядағы қиял және аңызшығармашылардың саналығы.

Тақырып №8. Либерализм және жаңа либерализм

Либерализм қоғамдық-саяси ойдың негізгі типі ретінде, түсініктің анықтамасы. Либералдық доктринаның экономикалық, әлеуметтік-саяси және теориялық қалыптасуы. ХІХ ғ-дың басы ХХғ-дың аяғындағы либерализм дағдарыстары. Жаңалиберализмнің құндылықтары мен қалыптасуының қайтабағалануы.

Тақырып №9. Консерватизм және жаңа консерватизм

Батыстың қоғамдық ойларының саяси-пікірлі ағымдағы консерватизм. Консерватизмнің сиқырлы ойлары. Консерватизмнің органицизмі. ХІХ-ХХғ.ғ. консерватизмнің эволюциясы және оның қазіргі формалары. ХХғ-дың 80-90 ж.ж. Батыстағы жаңаконсервативтік толқыныс.

Тақырып №10 Әлеумет-демократия

Әлеуметтік интернационал партиясының әлеуметтік демократиялық теория практикасы, пікірлі-саяси ағым әлеуметтік саяси қозғалыс. Әлеуметтік-демократиялық әдебиеттер, генезисі және марксизммен байланысы.

Тақырып №11. Саяси мәдениеттің негізгі модельдері

Саяси мәдениет типологиясының тәжірибесі. Батыс саясаттануындағы (Г.Алмонд, С.Верба)саяси мәдениеттің үш таза типі. У. Розенбаумның Д.Элазараның, У.Блюманың типологиясы. Саяси мәдениеттегі батыс және шығыс типінің мәдениеті. Қоғамдық саяси мәдениет пен саяси субкультура арасындағы арабайланысы. Әлемдегі саяси мәдениет типологизациясының жетістіктері мен кемшіліктері.

Тақырып №12 Саяси мәдениеттің ұлттық және аймақтық нұсқалары, олардың мәні мен ерекшеліктері.

Белгілі ұлттық әлемдік шындықтағы саяси мәдениет. Батыс ел мәдениетіндегі ұлттық, әлеуметмәдениеттік, конфессионалдық, дәстүрлі-тарихи және т.б. ұлттық арнайы формалары. Африка, Латын Америка және Азия елдеріндегі соғыс-диктаторлық және авторитарлық режимнің шартындағы саяси мәдениет. Кеңестік саяси мәдениет: мәні және типологиялық негізі.

Тақырып №13 Қазақ қоғамының реформаланған идеологиялық факторлары.

Қазіргі таңдағы Қазақстан Республикасының рухани-идеологиялық процесі: мәні ерекшеліктері. Саяси құндылықтардың трансформациялы құрылыстары және халықтық бағдар. Партиялық-саяси жүйенің институциялануы, партияның идеологиялық платформасының тазартылуы, олардың азаматтық позицияға әсері және қазақстандықтардың негізгі бағдары. Қазақстан Республикасындағы болашақтық саяси идеологияның қалыптасуының қазақстан ғалымдарының түрлі көзқарастары. Қазақстан процесс шартындағы қоғамдық пікірлік консолидациясы.

Тақырып №14. Қ.Р-дағы саяси мәдениет және қоғамның демократиялануы: мәселелер мен перспективалар

Демократияланған қазақстандық әлеуметтік-қоғамдағы саяси мәдениет негізінің рөлі. Саяси мәдениет парадигмаларының ауысуы. Қазақ қоғамындағы саяси-мәдени трансформациялардың факторлары мен шарттары

3.1.4 Тәжірибелік сабақтардың мазмұны

Практикалық сабақ №1 Саясат және мәдениет, олардың бірлігінің негізі

1. Мәдениеттің тарихы-философиялық дәстүрінің анализі.
2. Мәдениет жүйе және қызметінің негізгі заңдылықтары ретінде.
3. Саяси мәдениет-эртүрлілігі адам өркениетінің мәдениеттің құрамдық бөлігі.
4. Саясат және мәдениеттің бірлесу негізі, «саяси мәдениет» түсінігі және анықтамасы.

Практикалық сабақ №2 Саяси мәдениеттің мазмұны және сипаттамасы

I. Саяси мәдениет: мазмұны мен сипаттамасының мәні.

2. Саяси мәдениеттің қызметі
3. Саяси мәдениеттің басқа да салалармен, саяси әлеммен арабайланысы.
4. Қоғамның саяси мәдениеті.
5. Оның мәні мен арабайланысы, саяси жүйенің қызметіне әсері.

Практикалық сабақ №3 Саяси мәдениеттің экономикалық саяси және әлеуметтік мәдени детерминанттары.

I. Экономикалық саяси, саяси діндер мен мәдениеттер.

2. Саяси мәдениет және өндіріс типінің арабайланысы.
3. Қоғамдағы саяси мәдениеттің экономикалық тұрақтылықтан тәуелділігі
4. Саяси институттар мен саяси әлеуметтендірудің саяси мәдениеттің қалыптасуына әсері
5. Дін мен имандылықтың саяси мәдениетпен байланысы
6. Христиандықтың діни құндылықтары және батыстық саяси мәдениет.
7. Араб-мұсылман, конфуций және индо-буддистік мәдениеттер құндылықтары мен батыс саяси мәдениеті.

Практикалық сабақ №4 Саяси сана, оның тұлғалық саяси мәдениетпен байланысы.

I. Саяси мәдениет және саяси сана

2. Дамыған демократия шартындағы саяси сананың қалыптасуы
3. Демократизацияланған қоғам шартындағы тенденциялар және саяси сана трансформациясының қарама-қайшылықтары.

Практикалық сабақ №5 Саяси мәдениеттің жүріс-тұрыс аспектісі: үлгілер мен таптаурындар.

1. Саясат әрекетіндегі мақсаттар мен құралдардың арабайланысы
2. Саясат жүріс-тұрыс таптаурының түрлері мен үлгілері.
3. Саяси апатия: себептері, саяси салдарлары.
4. Саясаттағы жаппай жүріс-тұрыстың сипаттамасының мәні.

Практикалық сабақ №6 Институцияланған нормалар және саяси мәдениеттің дәстүрлері

1. Саяси аймақ жағындағы саяси дәстүрлердің мәні, саяси іс-әрекеттік формалар аймағындағы және саяси күрес аймағындағы ұйымдастыру аймағы, идеология аймағы.

2. Саяси мәдениет демократиялық типіндегі дамуы, нормасы және құрылу дәстүрлері.

Практикалық сабақ №7. Билік қатынастың механизмдерінде бейнеленген саяси идеология.

1. Танымдық және практикалық өлшемдегі саяси ғылым мен саяси идеология арасындағы арақатынас және арабайланысы.

2. Саяси іс-әрекеттің саяси-идеологиялық доктринасы және саяси пікірлік бағдарламасы.

3. Саяси мәдениеттегі саяси идеологияның ықтималды бағдары.

Практикалық сабақ №8. Либерализм және жаңа либерализм.

1. Либералдық қоғамдық-саяси жүйе плюралистикалық демократия ретінде: негізгі принциптері.

2. Либерализмнің қазіргі саяси идеологиялары, оның бағыттары: зірқалыпты, леворибералдық, консерватиптік.

3. Қазақстандағы либерализм, оның саяси және пікірлік эволюциялық сипаттамасы.

Практикалық сабақ №9. Консерватизм және жаңа консерватизм I.

Кертартпалықтық құрылуындағы қоғамдық-саяси экономикалық және эухани алғы шарттары.

2. Дүниетаным және «жаңа құқықтық» жаңаконсерватизмнің саяси, шеуметтік мәдени және діни аспектілері.

3. Жаңаконсерватизмнің және «жаңа құқықтың» ұқсастықтары мен йырмашылықтары.

4. Плюралистикалық демократия, қазіргі консерватор трактатындағы әлеуметтік демократиялық кепілділіктер.

Практикалық сабақ №10 Әлеумет-демократия.

1. Әлеумет - демократия көрінісіндегі әлеуметтік моделі.

1. Демократиялық әлеуметтенудің концепциясының жалпы үндылықтары.

2. Саяси, экономикалық және әлеумет демократияның жүзеге сырылу жолдары.

Практикалық сабақ №11. Саяси мәдениеттің негізгі модельдері

1. Саяси мәдениеттің либералды-демократиялық моделі.

2. Негізгі факторлар мен кезеңдердің қалыптасуы және эволюциялар.

1. Либералды-демократиялық саяси мәдениеттің негізгі компоненттері.

4. Саяси мәдениеттің тоторитарлық - авторитарлық моделі, оның ипаттамасы, қоғамдық өмірдегі бекітілген практикасы

Практикалық сабақ №12 Саяси мәдениеттің ұлттық және аймақтық нұсқалары, олардың мәні мен ерекшеліктері.

1. Белгілі ұлттық әлемдік шындықтағы саяси мәдениет.

2. Батыс ел мәдениетіндегі ұлттық, әлеумет-мәдениеттік. конфессионалдық, дәстүрлі-тарихи және т.б. ұлттық арнайы формалары. Африка, Латын Америка және Азия елдеріндегі соғыс-диктаторлық және авторитарлық режимнің шартындағы саяси мәдениет.

3. Кеңестік саяси мәдениет: мәні және типологиялық негізі.

Практикалық сабақ №13. Қазақ қоғамының реформаланған идеологиялық факторлары.

1. Қазақстан процесс шартындағы қоғамдық-пікірлік консолидациясы.

1. Қоғамдық консолидацияның саяси - идеологиялық кешенінің талдамасы: базарлық экономика, демократия, ұлттық мемлекет, саяси қалып, ұлттық келісім, қазақстандық патриотизм.

Практикалық сабақ №14. Қ.Р.- дағы саяси мәдениет және қоғамның демократиялануы: мәселелер мен перспективалар

1. Либералдық-демократиялық құндылықтарды қазақстан халықтарының қабылдауы.

2. Қ.Р.-дағы демократиялық саяси мәдениеттің қалыптасу проблемалары.

3. Қ.Р.-дағы тұлғалық саяси әлеуметтенудің ерекшеліктері.

3.1.5 Өздігінен оқуға арналған тақырыптар

1. Саясат пен мәдениеттің арақатынасы.

Мәдениеттің тарихи-философиялық дәстүрінің анализі. Мәдениет жүйе және қызметінің негізгі заңдылықтары ретінде. Саяси мәдениет-әртүрлілігі адам өркениетінің мәдениеттің құрамдық бөлігі. Саясат және мәдениеттің бірлесу негізі, «саяси мәдениет» түсінігі.

Ұсынылған әдебиет: нег. [2], 356.; [3], 22-35 [8] 67-746.

2. Саяси мәдениет: мазмұны мен сипаттамасының мәні

Саяси мәдениеттің қызметі. Саяси мәдениеттің басқа да саясат аймағындағы элеммен арабайланысы. Қоғамның саяси мәдениеті, тұлғаның әлеуметтік тұтастығы. Олардың арабайланысы, саяси жүйенің қалыптауына әсері.

Ұсынылған әдебиет: нег. [1]б, 158-165, [3]б 14-20 [8] 13-23

3. Экономикалық, саяси, әлеуметтік болмыстар мен мәдениет

Өндірістік типтің және саяси мәдениеттің деңгейлерінің арақатынасы. Саяси мәдениеттің қоғамдағы экономикалық тұрақтылықтан тәуелді болуы. Саяси институттардың және саяси әлеуметтендірудің саяси мәдениеттің қалыптасуына әсері. Діннің және имандылықтың саяси мәдениетпен байланысы. Христиандықтардың діни құндылықтары және батыстың саяси мәдениеті. Араб-мұсылмандық, конфуцийлік және индо-буддистік мәдениеттерінің құндылықтары, және батыстық саяси мәдениет. Ұсынылған әдебиет: нег. [2], 576; [10], 27-326

4. Саяси мәдениет және саяси сана

Саяси мәдениет және саяси сана. Дамыған демократия шарты бойынша саяси сананың қалыптасуы. Демократизацияланған қоғамға сай тенденциялар және саяси сананың трансформациясының қарама-қайшылықтары.

Ұсынылған әдебиет: нег. [6] 12-17 б, [9], 7-36 б, [10] 23-286, [20] 67-746.

5. Саяси жүріс-тұрыс

Саяси мәдениет «екі бастаманың» органикалық бірлестігі ретінде: рухани, идеологиялық және іс-әрекеттік. Детерминация факторлары, саяси жүріс-тұрыстар, оның негізгі сипаты. Саяси жүріс тұрыстағы рационалдық (білім, мақсаттар, бағдарламалар, мәліметтер және т.б.), және иррационалдық (соқыр сенімдер, құмарлық, өсектер, және т.б.). Саяси жүріс-тұрыстағы реттеу мәселелері.

Ұсынылған әдебиет: нег. [12], 32-406; [29], 25-30 б.

6. Институцияланған нормалар және саяси мәдениеттің дәстүрлері

«Институцияланған нормалар» және «дәстүрлердің» анықтамаларының түсініктемелері. Нормалар мен дәстүрлердің құрылысы, өтпелі механизм. Дәстүрді жүргізу әдістері: өткізу процесі, қайталану процестері.

Ұсынылған әдебиет: нег. [1], 51-606; [3], 78-86 б.

7. Билік қатынастың механизмдерінде бейнеленген саяси идеология.

Батыс және отандық зерттеушілердің саяси идеологиялық концепциясының түрлі анықталған көзқарастары, жалпыланған концепциялары. Саяси идеология деңгейі. Қоғамдық қатынастық саяси идеологияның сипаттамасының мәні. Идеологиялық формалардың саяси түсініктері мен категориялары. Саяси мәдениеттегі саяси идеологияның ықтималды бағдары.

Ұсынылған әдебиет: нег. [4], 53-606; [6], 7-36 б, [11] 13-206, [15] 5-126.

8. Либерализм және жаңа либерализм

Дж Локктың либерализм туралы ойлары.

Т.Гобсаның либералдық құндылықтары.

Ж.Ж.Руссо либерализм туралы.

Ш.Л.Монтескьенің либералдық ойлары.

А.Смит, Т.Джефферсон, Дж.Мэдисон, және т.б. либерализм әдебиетшілерінің ойшылдары.

Екі тарихи либералдық тенденциялар: англосаксондық, континенттік еуропалық. ХІХ ғ-дағы ағылшын, француз, неміс классикалық либерализмі, оның жүйеленген ойлары мен принциптері.

Ұсынылған әдебиет: нег. [1], 50-906; [31] 158-180 б.

9. Консерватизм және жаңа консерватизм

Қоғамдық-саяси экономикалық және рухани алғы шарттары. Саяси теориядағы консерватиптік дәстүрдің негізін қалаушы Э.Берк, Ж.де Местра, Л.деБональда, К.Леонтьев, Н.Данилевский, В.С.Соловьев, және т.б. консерватизмнің классикалық дәстүріне үлес қосушылар.

Ұсынылған әдебиет: нег. [1], 50-906; [31] 180-200 б.

10 Әлеумет-демократия

Э.Бернштейннің, К.Каутскийдің, Р.Гильфердингтің, Ф.Адлердің, О.Бауердің әлеумет-демократиялық идеологиялық бағдары. Идеологияның және саясаттанудың негізгі эволюциялық кезеңдері, әлеуметтік базасы және ұйымдастырушылық құрылымы. ХХ ғасырдағы әлеумет-демократияның көрнекі ғалымдары: В.Брант, У.Пальме, Б.Крайский, Ф.Миттердан және т.б. Ұсынылған әдебиет: нег. [1], 50-906; [31] 201-220, [32] 42-45 б.

11. Саяси мәдениеттің негізгі модельдері

Саяси мәдениеттің либералды-демократиялық моделі. Негізгі факторлар мен кезеңдердің қалыптасуы және эволюциялар. Либералды-демократиялық саяси мәдениеттің маңызды компоненттері. Саяси мәдениеттің тоторитарлық-авторитарлық моделі, оның сипаттамасы, қоғамдық өмірдегі бекітілген практикасы.

Ұсынылған әдебиет: нег. [8], 50-726; [13] 5-67, [16] 60-85 б.

12 Саяси мәдениеттің ұлттық және аймақтық нұсқалары, олардың мәні, ерекшеліктері.

Африка, Латын Америка және Азия елдеріндегі соғыс-диктаторлық және авторитарлық режимнің шартындағы саяси мәдениет. Кеңестік саяси мәдениет: мәні және типологиялық негізі.

Ұсынылған әдебиет: нег. [8], 50-726; [13] 5-67, [16] 60-85 б, [14] 3-146.

13 Қазақ қоғамының реформаланған идеологиялық факторлары.

Қоғамдық консолидацияның саяси-идологиялық кешенінің талдамасы: базарлық экономика, демократия, ұлттық мемлекет, саяси қалып, ұлттық келісім, қазақстандық патриотизм. АҚШ, Канада, Ұлыбритания, Германия, Франция, Италия, Испания, Жапония, Қытайдағы саяси-мәдениет мәні формаларының ұлттық әлеуметтік-мәдени, конфессионалдық, дәстүрлі-тарихи және т.б. ерекшеліктері.

Ұсынылған әдебиет: нег. [6], 5-206; [9] 7-36, [21] 14-25 б.

14. Қ.Р-дағы саяси мәдениет және қоғамның демократиялануы: мәселелер мен перспективалар

Қ.Р-дағы демократиялық саяси мәдениеттің қалыптасу проблемалары. Қ.Р-дағы тұлғалық саяси әлеуметтенудің ерекшеліктері.

Ұсынылған әдебиет: нег. [6], 5-206; [9] 7-36, [21] 14-25 б, [29] 21-276.

**«Саяси мәдениет және идеология» пәні бойынша
студенттерге арналған оқулықтар және оқу құралдарымен
камтамасыз ету картасы**

Негізгі және қосымша әдебиеттердің тізімі (оқулықтар, оқу құралдар, авторы, баспа, басылу жылы)	Семес тр	Кітаптар саны		
		С.Бейсембаев ат. Ғ.К.	кафедра	қажеттілік
Негізгі әдебиет				
1 Абсаттаров Р. Саясаттану және оның проблемалары. – Алматы: Толғанай Т., 2007. – С. 331-350.	4	2		6
2 Бергер П.Л. Культурная динамика глобализации // Многоликая глобализация. Культурное разнообразие в современном мире. Под ред. П.Л. Бергера и С.П. Хантингтона: пер. с англ. В.В. Сапова. – М.: Аспект Пресс, 2004. – С. 10-15.	4	3		5
3 Дмитриченко И.П. Структура политической культуры. – Киев, 2002. – С. 81.	4	5	1	
4 Иренов Г.Н. Консолидация общества (монография), 2003.- с.7-36	4	2		5
5 Общество и политическая культура. – Минск, 2006. – С. 190-198.	4	1		
Қосымша әдебиет				
6 Абсаттаров Р. Конституция – основа правовой культуры населения // Мысль, 2002, №8.	4	2		5
7 Александров Б.В. Политическая социализация. – СПб, 2003. – С. 15.	4	2		6
8 Алексеева Т.А., Капустин Б.Г., Пантин И.К. Перспективы интегративной идеологии // Полис, 1997, №3	4	1		5
9 Балгимбаев А.С. Культура и демократия (опыт политико-культурологического анализа) // Сб материалов международной научно-практической конференции «Проблемы духовности в современном мире». – Алматы: ИЦ Сага, 2007. – С. 159-168.	4	1		5

10	Бектуров А. Идеология патриотизма // Мысль, 2002, N 7.	4	1		8
11	Кармин А.С. Основы культурологии: морфология культуры. – Санкт-Петербург, 1997.	4	2		7
12	Забирова А. Казахстанцы глазами социологов // Мысль, 2002, № 1.	4	1		5
13	Калмырзаев А. Национальная идея и национальная идеология // Мысль, 2001, №6.	4	1		3
14	Каменец А.В. и др. Политическая культура России. Учебное пособие. - М.,1997.	4	2		6
15	Касымова Р. Компоненты национального самосознания // Мысль, 2002, № 320. - М.,1991.	4	5		
16	Кенжалин Ж. Ұлт рухын ұлықтаған ұрпақсыз. – Алматы, 2005. – С. 123-129.	4	2		5
17	В.Красильщиков В.А. Глобализация и демократизация. - М., 1997.	4	1		6
18	Назарбаев Н.А. Стратегия развития Ассамблеи народов Казахстана: национальное согласие, безопасность и гражданский мир. Доклад на IX сессии Ассамблеи народов Казахстана// Мысль, 2002, №4.	4	2		5
19	Назарбаев Н.А. Казахстан - 2030. Процветание, безопасность и улучшение благосостояния всех казахстанцев: Послание Президента страны народу Казахстана. - Алматы, 1997.	4	3		6
20	Нысанбаев А., Машан М., Мурзалин Ж., Тулегулов А. Эволюция политической системы Казахстана. В 2-х томах. – Алматы: главная редакция «Қазақ энциклопедиясы», 2001. Т.2: - 544 с.				
21	Нурмуратов С.Е., Кадыржанов Р.К., Машнин Г.В., Матаев Г.М., Бисенбаев Ф.К. Система политических ценностей населения Казахстана: этнический, региональный анализ (научно-аналитический доклад) Алматы, 1997.				
22	Проблема духовности в современном мире. Қазіргі заманғы руханилық мәселесі // Материалы международной научно-практической конференции, посвященной 70-летию К.Ш. Шулембаева 16-17 марта 2007г. Каз НПУ им. Абая, ИФиП МОН РК, АСНК. - Алматы: Изд. Сага, 2007. – 560 с.				

23	Сидоров А.С. Политическая культура. – М., 2004.				
24	Соловьев А.И. Политическая идеология: логика исторической эволюции // Полис, 2001, №2.				

3.2. СӨЖ мазмұны

№	СӨЖ түрі	Есеп беру нысаны	Бақылау түрі	Сағат көлемі
1	Дәріс сабақтарына дайындалу		Сабақтарда қатысу	14 (0,1*14)
2	Практикалық сабақтарға дайындалу, үй тапсырмаларын орындау	Жұмыс дәптері	Семинар сабақтарындағы жұмыс	28 (2*14)
3	Аудиторлық сабақтар мазмұнына кірмей қалған материалдарды оқып-талдау	Конспект	Ауызша жауап, бақылау кесіндісі	35 (2.5*14)
4	Семестрлік тапсырмаларды орындау	Ауызша	Бақылау кесіндісі	7
5	Бақылау шараларына дайындалу		РК1, РК2	6
6	Барлығы			90

